

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

<i>Πρόλογος</i>	13
<i>Εισαγωγή</i>	17

ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: <i>Η σημασία του ανθρώπινου δυναμικού και της μετανάστευσης επιστημόνων για την ανάπτυξη</i>	27
1.1 Διαρροή επιστημονικού δυναμικού: ιστορικό και σημερινή κατάσταση	27
1.2 Το ανθρώπινο δυναμικό αποτελεί τη σημαντικότερη συνιστώσα της αναπτυξιακής διαδικασίας.	30
1.3 Έκταση και σημασία της διεθνούς διαρροής επιστημονικού δυναμικού.	37
1.4 Αίτια της διαρροής επιστημονικού δυναμικού	44
1.5 Επιπτώσεις της διαρροής επιστημονικού δυναμικού για τις χώρες αποστολής	48
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: <i>Πολιτικές για τη διεθνή διαρροή επιστημονικού δυναμικού</i>	67
2.1 Πολιτικές για την προσέλκυση και τη συγκράτηση επιστημονικού δυναμικού στις χώρες υποδοχής	67
2.2 Πολιτικές για τη συγκράτηση της διαρροής και την ενθάρρυνση της επιστροφής επιστημονικού δυναμικού	79

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: <i>Εξελίξεις στο διεθνές περιβάλλον που διευκολύνουν τη διεθνή κινητικότητα των εργαζομένων.</i>	87
3.1 Συρρίκνωση του χώρου και παγκόσμιος καταμερισμός της εργασίας	87
3.2 Μεταναστευτικά δίκτυα και διαρροή επιστημονικού δυναμικού.	106
3.3 Οι παγκόσμιες μητροπόλεις αποτελούν τους κατεξοχήν πόλους έλξης των επιστημόνων που μεταναστεύουν.	112

ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ

ΕΛΛΑΔΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: <i>Η ελληνική οικονομία και η τριτοβάθμια εκπαίδευση: Μια δύσκολη σχέση.</i>	121
4.1 Η τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα	121
4.2 Η ελληνική οικονομία εξακολουθεί να είναι προσανατολισμένη στην παραγωγή προϊόντων και υπηρεσιών χαμηλής προστιθέμενης αξίας.	140
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: <i>Εκτίμηση της διαρροής επιστημονικού δυναμικού από την Ελλάδα.</i>	173
5.1 Ιστορική επισκόπηση της διαρροής επιστημονικού δυναμικού από την Ελλάδα	173
5.2 Εκτιμήσεις για την έκταση της διαρροής επιστημονικού δυναμικού από την Ελλάδα	174

ΤΡΙΤΟ ΜΕΡΟΣ

ΕΡΕΥΝΑ ΠΕΔΙΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: <i>Μεθοδολογία έρευνας πεδίου.</i>	187
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: <i>Ποιοτική ανάλυση δεδομένων έρευνας πεδίου.</i>	195

7.1	Οι πτυχιούχοι που εργάζονται στο εξωτερικό αποτελούν ένα πολύ διαφοροποιημένο σύνολο	195
7.2	Η έννοια της διαρροής επιστημονικού δυναμικού μέσα από τα λόγια των υποκειμένων	201
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8: Ποσοτική ανάλυση δεδομένων έρευνας πεδίου		229
8.1	Τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των ελλήνων πτυχιούχων που εργάζονται ή εργάστηκαν στο εξωτερικό	229
8.2	Στο εξωτερικό βρίσκουν πιο εύκολα εργασία και με καλύτερες συνθήκες	248
8.3	Μεγάλο μέρος των επιστημόνων που δουλεύουν στο εξωτερικό πραγματοποίησαν εκεί πολυετείς σπουδές και σε καλά πανεπιστήμια	264
8.4	Μεγάλο μέρος τους έχουν σύντροφο μη Έλληνα/-ίδα και η οικογένεια καταγωγής τους ανήκει στα ανώτερα μεσοαστικά στρώματα	274
8.5	Παράγοντες που ώθησαν τους έλληνες πτυχιούχους να εργαστούν στο εξωτερικό	286
8.6	Η εργασία αποτελεί καθοριστικό παράγοντα παραμονής στο εξωτερικό	290
8.7	Η οικογένεια καταγωγής είναι καθοριστική για τις σχέσεις με την Ελλάδα	292
8.8	Έλληνες πτυχιούχοι που εργάστηκαν στο εξωτερικό και επέστρεψαν στην Ελλάδα	298
8.9	Το φύλο και η ηλικία ως προσδιοριστικοί παράγοντες της διαρροής επιστημονικού δυναμικού	309
8.10	Κοινωνικο-οικονομικά δεδομένα ως προσδιοριστικοί παράγοντες της διαρροής επιστημονικού δυναμικού	325
	<i>Συμπεράσματα</i>	343
	<i>Παράρτημα</i>	359
	<i>Βιβλιογραφία</i>	397